

‘Cám ngái khá lám má i ... không nhá cám má, chá ngái xuáng ăn’*Riáng táng Pháng Háng Quá, Giang Tá, Carol Kim, Lilian, Bái Sán, Trán Đánh Cánh, Trán Sáu Nhá, Thanh Hùng...*

Tháng bảy hàng năm là ngày giá cáa má và năm nào cũng vậy, cá đán ngày này Phan Thiát, cá gia đình xa gán đáu tá háp vá căn nhà cũ, đá cùng ôn lái quáng đái cá các cáa má mà khóc. Riêng tôi, đái tên lính già biát xá, không nhà, mát ná c, tá lâu chá còn biát ráa mát báng lá mát, đá thay cho lòng hái hán cáa mát đáa con, cá coi nhá là bát hiáu vì suát bao chá năm qua, đã vì đái mà bá má chán quê nghèo.

Cha mát sám trong cán binh láa tá năm 1955, má váy thá tiát nuôi con khi tuái ván còn xuân thám. Bảy con máy đáa, lán lên trong cán nhá đói nghèo lát lê kháp phá pháng, cán bái cáa chán bián bác ráng tián. Mát mình gáng gánh hát trách nhiám mát đái, thay cháng nuôi con, đáa nào cũng đác ăn hác tái chán, qua đái tay tráu mán đám bác cáa má hián.

‘ Trong tim , ai cũng có mát dòng sông .. ’ ’ tiáng ca và lái nhác cáa ai đó nghe thát thám buán, đã đáa tôi sáng lái nháng ngày thá u, các khá nháng êm đám vái vô vàn ká niám, theo con ná c lán ráng, giáa đôi bá Máng Giang lao xao sóng vá. Tôi đác sinh và lán lên bán bá con sông quê háng đó, vái tôi nó cháng nháng là dòng sông tái mát cáa tuái thá, mà còn là dòng sáa máng ào ngát nuôi con mát đái :

“ Dòng sáa Má cho con khôn lán
có bao nhiêu Má ván cá tháng
Giá xa Má, Má i có biát
Thu lái thu, tháng nhá quê háng ..”
(Thá Thanh Trí Cao).

Giá đây Má đã ngáyên trên quê háng yêu đáu, mác cho dòng đái và dòng sông ráng lán đái thay. Nháng vái tôi con sông cũng nhá lòng má, mát đái đã hy sinh tán táo vì con, làm sao quên đác.

Quê ngái, tháng bảy mùa thu còn chám và bát đáu nháng trán máa ngáu, dù trái chá thoáng mát chút heo mây nhá. Ven đáng nháng cánh pháng vá cuái cùng , đã mát đi màu hoa rác rá, tái tá rái ráng trên đôi bá vai khô héo cáa đái.

“ T< i t th< ng b< y, m< a d< m s< i s< t
To< t h< i may, l< nh bu< t x< ng kh<
n< o ng< i thay, bu< i chi< u thu
hoa lau nhu< m b< c, l< ng< r< ng v< ng ..”

Nh< ng l< i th< th< t bu< n trong bài ‘ Chi<u H< n ‘ mà ng< i đ< t B< c ai c< ng nh< trong mùa Vu Lan, khi< n cho k< ly h< ng t< nh< ien th< y b< t r< t, nh< ch<nh m<nh đ<ng c<ng em ,đ< m m<nh trong m< a Ng< u t s< ng, ‘ thu th< y c< ng tr< ng thi< n nh< t s< c ‘ m< u tr< i và n< c m< a, m<nh m<ng nh< đ< i Ng< n Hà, ch< a đ< y nh< ng gi< t n< c m< t, t< c< c cu< c t<nh tr< n c< i ti< n , mà truy< n thuy< t cho là c< a Ng< u Lang và Ch< c N< .

Cho đ< n b< y gi< đ< m< y tri< u n< m qua, đ< ai bi< t c< o g< i y m< c < o m< u g< i ? c< n ch< ng ch< n tr< u h< Ng< u, tuy m< ng ti< ng b< t h< nh , s<nh ly t< bi< t nh< ng l< i tr< n đ< y h< nh ph< c v< c< m< t ng< i y< u ng< n đ< i ch< ng th< y., khi< n cho c< tr< n g< ian đ< u ch< ng l< ng < i m< .

M< u thu c< ng là m< u tr< i c< y ch< n r< , < i, s< u, xo< i, chu< i và c< m v< ng .. b< y b< n đ< y trong nh< ng qu< n n< c đ< c đ< ng,b< n trong b< a c< ng< i< ng c< ng l< i p che m< a, đ< th< y h< n r< n theo m< u ng< u, th< m< a th< p l< o i ch< ng s<nh, th< p tho< ng đ< y b< ng < m h< n, nh< n nh< đ< i ch< tr< n g< ian v< ng nh< n x< i t< i.

M< a y n< c m< t y, ngo< i nh< ng gi< t m< a t<nh < i, c< n là bi< n l< tr< i th< ng c< a c< c tr< ng hi< u t< , mà c< u chuy< n c< a B< T< t M< c K< i n Li< n , xu< ng t< n < m ty đ< t< m m< là Thanh Đ< đ< ng ch< u c< c h<nh v< i t< i bu< n Th< n b< n Ph< t, khi c< n s<nh ti< n. Nh< t<nh m< u t< thi< n thu b< t di< t, đ< c< m

‘ M< c Li< n dù đ< h< o< a th< n
V< i th< ng t< m< u, mu< n ph< n h< a t< i.. ’

. Th< t v< y, ngo< i tr< đ< t đ< a và k< v< o tr< i, c< n v< n v< t t< c< n ng< i , mu< ng th< cho t< i c< c< y, đ< u do M< c< u m< ng và s<nh th<nh. Cho n< n n< i t< m t< c< a t< t c< m< i ng< i, trong ti< m th< c s< i< u th< , m< h< hay hi< n th< c , h<nh < nh M< lu< n v< n tr< ng đ< i, di< m tuy< t, đ< ng đ< ta t< n th< và tr< i m< n, dù r< ng ‘ c< ng cha nh< n< i Th< i S< n ‘ c< n m< hi< n, ch< nh< ‘ chu< i ba h< ng, x< i n< p m< t và đ< ng m< i< a lau ‘.

N< n ng< i đ< i ai c< ng c< n c< m< , dù là tr< th< hay ng< i tr< ng th<nh. Nh< ng đ< a tr< m< c< i, cho dù c< đ< c ng< i th< n c< n l< i n< ng ch< u , nu< i đ< ng t< t< cho m< y, l< n l< n c< ng c< m th< y t< m h< n m< n h< o, kh< c< n. B< i v< y, ng< i đ< i đ< v< i t< :’ m< c< i cha < n c< m v< i c< a, m< c< i me l< t l< a mà n< m ‘.R< i< ng ng< i l< n tu< i, khi m< t m< , c< m th< y ch< i v< i nh< m< t đ< i m< t< a, n< n c< ng c< o đ< n l< c l< ng nh< tr< m< c< i. T< m l< i m< là ngu< n g< c c< a m< i t<nh c< m y< u th< ng tr< n đ< i, cho ta bi< t th< nào là ng< t b< i m< l< nh và ngu< n th< ng y< u c< o c< a k< i p nh< n s<nh. T<nh m< bao la đ< bi< n n< h< u t< c De Sévigné, m< t ph< n t< m th< ng, tr< th<nh m< t nh< a v< n n< i ti< ng c< a Ph< p, c<ch đ< y 300 n< m, qua nh< ng b< c th< b< t h< v< i t< cho m< . T<nh m< u t< bao la tr< ng h< ng mi< n v< i n, đ< theo th< i g< ian tr< th<nh ngu< n c< m h< ng v< o t< n, nh< c< n thuy< n b< t nh< a, đ< a c< n ng< i tr< n t< c , đ< n g< n c< c đ< ng t< m< u, trong m< i t< n g< i< o l< n c< a ho< n c< u.

Trong đ< ng l< ch s< H< ng L< c, ch< ng ta c< o M< < u C< , qu< c m< u c< a d< n t< c V< i t< và đ< c n< i

ti p b i m t trái tim t m u th i c n s : Thái H u T Dũ, m t trái tim nhân t c a các bà m Vi t Nam :

‘ Gió Đ ng Đình m ru con ng
trăng T n Đ ng p năm canh
.. b ng b ng bông, b ng b ng bông
võng đào m b con r ng cháu tiên ..(ca dao)

Riêng trong tín ngáng bình dân , ta có Thánh M u Li u H nh m i n B c và M u Thiên Y A Na, dù phát ngu n t Chiêm qu c, nh ng t th k XVI tr v sau, đã đ c ng i Vi t ph ng th , mà H i Đ i n Hòn Chén hay l Giá M h ng năm vào r m tháng b y t i Th a Thiên, là m t minh ch ng . Ngoài ra, còn có Đ c Ph t Bà Quan Th Âm B Tát c a Ph t Giáo và Đ c Me Đ ng Trinh Maria trong Ky Tô Giáo..

H ng năm, t i các n c Âu M đ u c hành long tr ng ngày ‘ Nh n M (The Mother’s Day)’ . T i các n c Đông Nam Á theo Ph t Giáo, vào ngày r m tháng b y âm l ch, đ u c hành long tr ng H i Vu Lan B n. C hai l h i trên, tuy hình th c có khác bi t nh ng v n chung n i dung v i ý nghĩa ‘ VINH DANH CÔNG N SINH THÀNH Đ NG Đ C C A T M U ‘.Đây là m t ngày l l n và cũng là đ p đ con cái tu nh n tích đ c, làm vi c t thi n tr n , báo hi u cho cha m mình, dù còn s ng hay đã qua đ i.

H ng n m vào R m Tháng B y Âm L ch, tín đ Ph t Giáo kh p n c l i nô n c t ch c đ i l Vu Lan. Tuy nhiên trong ngày này, v n n i dung và ý nghĩa đ i l g n nh đ c th ng nh t t x a t i nay nh ng v hình th c v n còn ít nhi u khác bi t, do nét đ c tr ng và phong t c c a b n đ a, nh h ng t i cu c l .

M i n B c, m c dù th i ti t tháng b y ch a l nh l m nh ng m a ph n s ng núi, khi n cho c cây tr i đ t đầu đầu cũng t t s ng bu n bu n không ch u đ c, nh t là lúc đang m a bay tí tách, lúc cu ng lúc t nh và c th dai d ng, làm cho ai cũng r u rĩ mu n phi n. C nh bu n nh v y, nên ch ng còn ai mu n b c chân ra đ ng đ ch u c nh l y l i. Riêng v i nh ng ng i con gái đ p, càng th y bu n h n trong c nh bi t ly c a Ng u Lang-Ch c N , đ th ng t i cho ph n mình, không bi t m i hai b n n c mai s v đầu.

Nh ng dù có m a gió th nào ch ng n a, vào ngày R m Tháng B y Đ i L Vu Lan, m i ng i t qu e t i t nh, đ u kéo v các đình chùa, đ mà đ l cúng đ ng nh tr y h i, đ c t ch c trong khuôn viên nhà chùa.

Ai đã t ng th c trong đêm đó, m i bi t th ng thay cho nh ng th p lo i chúng sinh, đang h n đ n phách chi c xiêu l c n i qu e ng i. Đó là nh ng cô h n vô đ nh không siêu thoát đ c, nên ph i v t v ng đ u ch cu i sông hay l p l o n i c u s ng b i v ng. T t c đ u t v trong đêm Vu Lan , đ ch th p ph ng b thí bát cháo n m x i và ít manh áo gi y vàng .

T i thành ph Hu , m i n đ t t xa x a đã đ c m nh danh là N c Ph t, vào đêm 14 tháng b y, không khí đ i l t ng b ng kh p ch n, t các đ ng ph vào t i sân chùa, đ c bi t là T Đàm và Thiên M , đèn n n chan hòa trong màu c , l ph c, gi a mùi h ng hoa th m ng t, khi n cho ai cũng c m th y nh mình đã thoát t c.

Chùa Tß Đàm ngày trßc có tên nß Tôn, nß m trên ngß n đßi thßp bß Nam sông Hßng (Huß), thußc pß Bình An, huyßn Hßng Trà. Theo sß lißu, Đßi Sß Tß Dung Minh Hoßng, vì không thßn phßc Mß Thanh, nên sang Đßng Trong tß nß n, vào đßi Vua Lê Anh tông (1687-1691), đã xây đßng ngôi chùa trên. Năm 1703, Qußc Chúa Nguyßn Phúc Chu, đã sßc tß ‘nß Tôn Tß’. Năm 1841, Vua Thißu Trß đßi thành Tß Đàm và giß cho tßi ngày nay. Chùa đßc tu sßa nhißu lßn, tß kißn trúc tßi nghß thußt, mang phong cách Á Đông cßa thß kß XIX. Chùa hoàn toàn thß Phßt và là trß sß cßa Giáo Hßi Phßt Giáo Thßa Thiên nß Huß. Do đó, hßng năm đßc chßn làm đßa đißm tß chßc Đßi Lß Vu Lan.

Trong lúc trên sân khßu đßc đßng bên sân trái Chùa Tß Đàm, các nam nß Phßt Tß và Tín Đß đang say sßa bißu dißn văn nghß giúp vui trong đêm lß. Cùng lúc gißa dòng Hßng Giang, cũng thßc gißc vßi đoàn Thuyßn Rßng gißng đèn kßt hoa, tßa ánh sáng muôn màu lßp lánh nhß sao sa trên sông nß n, gißa tißng vß tay hßnh phúc cßa rßng ngß i mßng hßi sußt đôi bß. Tóm lßi Đßi Lß Vu Lan hßng năm đßc khai mßt tßi các Chùa, mang chung ý nghĩa ‘Mß Cßa Ngßc’, nhßm cßu đß các vong hßn đang bß trßm luân nßi các tßng đßa ngßc, vì nghißp pßchßng và tßi lßi bußi sinh thßi. Ngoài ra Đßi Lß còn mang thêm ý nghĩa thiêng lißng khác, rßt phù hßp vßi nßn văn hißn cßa Dân tßc Vißt bao đßi, theo phßm trß đßo đßc truyßn thßng, đó là sß Báo Hißu, tß tiên, ông bà, cha mß. Tßt cß hoàn toàn theo đúng lßi Phßt đßy ‘Cùng cßc đißu thißn, không gì hßn CHß HIßU. Cùng cßc đißu ác, không gì hßn BßT HIßU’.

Tháng bßy năm nào nß Hß Uy Di, các Chùa Phßt Giáo cßa ngß i Vißt tß nßn cũng đßu tß chßc Đßi Lß Vu Lan. Trong cßnh trang nghiêm cßa ngày lß, gßi cho kß ly xß nhß bißt bao cái không khí chùa đßnh nß quê tôi Phan Thißt. Đßc theo mß lß chùa trong đßp Tßt Trung Nguyên, đß nghe chißng trßng vang rßn khßp chßn, chiêm ngßng hình nßnh các vß Ni-Sß, áo mßo rßc rß, cßm gßy phép chßy đàn, xußng âm ty phá ngßc đß cßu chúng sinh đang trßm luân trong đßa ngßc khß i. Ôi đßp bißt bao là hình nßnh cßa mß tôi lúc đó, đßng nhß ngß i chßng bißt mßt mßi, khi cß thßp hßt bó nhang này tußn hßng khác, trßc các bàn thß khßp chùa. Mß bßo, làm lß nhß vßy, đß cho vong hßn cßa ba con sßm đßc siêu thoát.

nß Nam Phßn, ngày lß Trung Nguyên đßc tß chßc lßn hßn các nßi khác nhßng không đßc trang nghiêm nhß ngoài Bßc, vì chßng mßy nhà còn nßu cháo, chè lam, hßng hoa vàng mã, đem ra đßng cúng thí các oan hßn ma trßi, trong đêm xá tßi, tß đßa ngßc vß lßi cõi trßn.

Trong kho tàng văn chßng cßa dân tßc Vißt, ta thßy còn lßu lßi rßt nhißu bài hát ru, đßc lên thßy âm đißu rßt là khoan thai, nhßp nhàng và nghß thußt. Vß nßi dung, hßu hßt các bài hát ru trên, đßc xem nhß là lßi cßa Mß hißn đang vß vß tâm hßn con thß, nên rßt gßn gũi vßi mßi bà mß ngoài đßi:

‘Gió mùa xuân, mß bßng khußng hßi
hoa trên đßi, hoa trên đßi
sßm tßi còn hßng
Có phßi chàßng Trßng, gßc mßn Nma Xßng..
xa vßng xóm làng vì đang nß chßn trßng
hßy nín nín đi con, hßy ngßng cho ngoan..’

Nói chung lßi mß ru con, đßc đánh giá nhß mßt thß âm nhßc nghß thußt khßi đßu và

cuối cùng của đời người. Mẹ chính là người ca sĩ đầu tiên đời với con mình, bằng cách mở trái tim lòng, qua tiếng ru và nhịp vỗng, tạo ra cảm giác an toàn hạnh phúc trước biến đời với tâm hồn trẻ thơ, với tình thương yêu đầu tiên, cho đời những khái niệm đầu đời nhân nghĩa, như một khúc dạo đầu, đưa con vào nôi đời hạnh phúc.

Nay lên sân lang thang khắp mái miếu đất nôm, tình cảm có những đêm khuya, đi qua những phố phường xa lạ, ngắm phố xá và đèn trăng, bằng đôi mắt thêm nghe lòng tiếng khóc của trẻ thơ và lời ru của mẹ.

Ngày nay từ Âu sang Á và gần như ở đâu, cũng có những tiếng đàn, thơ văn, bài hát, tuồng kịch... của tiếng công dân biến trở về của người mẹ, mệnh mệnh tám tiếng như biến Thái Bình. Bởi Mẹ là người người của tình thương trên cõi đời này. Mẹ cũng là một hình ảnh tuy rất dịu dàng, dịu hiền, muôn trùng người sáng, không bao giờ có thể thay thế được. Ôi sung sướng thay cho những ai còn Mẹ và cũng tốt cho những người mẹ mất mẹ nữa đời, bởi khi tiếng mẹ, chỉ còn lòng mẹ ở ao nóng với xóm nhà, nơi những bông hoa khóm tre, ngàn năm lau lách suốt xào. Con đã bước qua hai phần đời, đời trước thắm thía riêng, chỉ có một người suối tình thương mang tên Mẹ, là vĩnh cửu không bao giờ khô cạn.

Ôi cảm động biết bao, khi nghe lời ‘Tôi đi học’ của Thanh Tịnh ‘Buổi mai hôm ấy, một buổi mai đầy sương thu và gió lạnh, mẹ tôi âu yếm nắm tay tôi, dẫn đi trên con đường làng dài và hẹp..’ hay nơi nhà của Lưu Trọng Lư ‘Tôi nhớ mẹ tôi thuở thiêu thiêu, lúc người còn sống tôi lên mái, mái là nơi nơi mẹ reo ngoài nôi, Áo trắng người đưa trở về đầu phố..’ hay giai thoại của Hoàng Hà Nữ Sĩ Đoàn Thới Diễm, trước sự hôn lảo của tên số Tàu, đã lấy Mẹ Việt Nam, làm đũa tày, khi bà đang khâu một câu đời trở đưa giặc:

‘*Nam canh nhứt thốn thốn, bất tri kỷ nhân canh*

(một tấc đất tấc non của Nam, không biết bao nhiêu người cấy)

(Bà cứ đi trồng rau, giai do thời đất xuýt)

(những người anh hùng bên Tàu, cũng từ chỗ đó mà ra)

Câu đời với thanh lịch với văn hóa, hàm ý riêng dù là ai chẳng nữa, thì cũng do Mẹ sinh thành, không có người, thì chúng bao giờ có con. Chúng vậy mà nhà văn Pháp Edmon de Amacid, đã viết trong ‘Tâm Hồn Cao Thêng’, Hà mai Anh dịch riêng: ‘Người mẹ sẵn lòng, đem một năm hạnh phúc của mình, đổi lấy một giờ đau đớn cho con. Người mẹ cũng sẵn sàng hy sinh cả tính mệnh, để cứu sống con mình. Con ơi, suốt đời con, sẽ có những ngày buồn rầu đau đớn, và cũng là chuỗi ngày sống thắm nhất: Đó là ngày con mất mẹ’.

Giờ mới hiểu tại sao, có những đứa con, do hoàn cảnh mà phải tha phương, biết xa, lưu lạc quê người, là những kẻ khao khát tình mẹ, nhưng không níu được, dù rằng đó chỉ là những hình ảnh đơn sơ mộc mạc nơi chốn quê nghèo:

(Chị u chị u ra đường ngõ sau

trông về quê mẹ, ru tay đầu chín chị u

Mẹ ơi đường đánh con đau

Đón con bước hái rau mẹ nhai

Ghe buồm trở lại với đồng

Con gái theo chồng, bà mẹ ai nuôi ?

Đó là những câu ca dao hay nhất từ trước đến nay, để các từ đều đến cuối không tìm thấy một chữ nào thán bí hay câu kết những trong ý nghĩa và mùi vị, thì để một thán từ này nọ, khiến cho người ta phải đau khi nhớ và không cảm nhận được một thế giới như khi thức sự đời một vị chiếu buồn. Cũng cùng trong cái hình ảnh trên, người buồn hơn lại thêm buồn, khi nhà ai bên ngõ, bóng đêm vô tình có tiếng gọi con, trong khi lòng trĩu, chiếu tàn, đàn chim vỗ tay, ríu rít gọi nhau, làm cho nỗi nhớ quay quắt không ngừng, khiến cho đứa con lạc bóng, bóng bóng như một, rồi rồi như lúc nói láo tránh đòn, khi về nhà trở vì ham chơi với bạn sau khi tan trường.

Rồi thì lâu lâu cảm thấy phẫn nộ, cảm hàn đối diện, gian truân tù ngục, hơn hẳn thế giới này, cho một mình con gánh chịu, chính là lúc nỗi cảm thấy lòng trong, bang quật thế giới này, cái thế giới chỉ một vị, để có những món quà của buổi chiều quê, mà mẹ luôn dành sẵn :

‘Cảm thấy không là một vị
không như cảm thấy, chiều ngày xưa ăn ‘.

Mẹ là người ngoan cảm thấy tình thế này trên cõi đời, nên rất phù hợp với chân lý của một tín ngưỡng, để lấy nhân hiếu làm căn bản xữ thế và hành đạo. Bởi thế con người, trong lúc gặp hoàn cảnh đau khổ, thì thế giới than thở hay gào to : ‘ Mẹ ơi con khổ quá’, để thế giới với lại câu khuyến các thế giới linh giúp đỡ. Do trên, từ trước đến nay, từ đông sang tây, đã có một hiếu thì cũng không thiếu gì những người hiếu từ, đáng làm gương cho hậu thế soi chung muôn đời. Những câu chuyện kể sau đây, chỉ là những chi tiết lá lộn trong rồi thế, nhớ, truy cập, ký.. mà nhân thế kim cương đã sáng tỏ, để vinh danh những trang hiếu từ người sáng muôn đời.

Trong kho tàng văn chương bình dân của VN, cũng có nhiều thế văn để cao lòng hiếu từ của con đời với mẹ như Phạm Công-Cúc Hoa, Lạc Văn Tiên, Thoại Khanh Châu Tuấn, Trần Minh không chu... những cảm động nhất là đời thế của Vua Tự Đức, đời với mẹ ruột của mình là Đức Tự Dũ, Hoàng Thái Hậu.

Gần 40 năm trước, nhà sinh vật học được giải Nobel năm 1973 là Konrad Lorenz, chuyên nghiên cứu về sự tiến hóa của loài vật, đã cùng với nhà bác sĩ thú y là Marie Claun Bonsel, chuyên theo dõi đời sống của muôn thú. Qua nhiều năm thu thập, kết quả hai người đã tuyên bố : ‘ Dù con người có nghĩ thế nào chẳng nữa, hoặc sự việc xảy ra do bản năng, thì chính chúng ta muôn vật sự không còn tồn tại, nếu chúng không có tình mẫu tử. ‘ Do trên ta đã thấy, trong bất cứ loài thú nào, vào giai đoạn cần chăm sóc nguy hiểm, thì thú mẹ luôn lấy thân mình bảo vệ cho con cái, dù biết là mình sẽ chết. Tuy nhiên có sự khác biệt giữa con người và muôn thú, đó là con vật mẹ sự không thấy có lỗi, khi bỏ rơi con cái hay giành lấy thức ăn để sinh tồn, mà con cái có bất cứ đối cũng không màng tới. Cũng do đức tính này mà các nhà nghiên cứu đã kết luận, thú vật chính có bản năng tình mẫu tử, chính không hề có tình yêu tình mẫu tử như con người. Những dù thế nào chẳng nữa, ta cũng phải khâm phục chúng, trong khi đời với con cái, hết sức dẫu dằng, trêu chọc, giữa một thế giới với vật luôn thù ghét, để ý hiểm họa, phải giữ gìn lẫn nhau để sinh tồn.

Đời với các loài thú hoang dã, khi thú con đói sữa, thú con bắt đầu đi để tìm sinh tồn. Đây cũng là tập quán, lấy sinh tồn của rừng xanh. Với loài khỉ đười, khỉ cái do mẹ lấy sinh để chỉ

Đc nh t m t con, cho nên chăm sóc con mình r t chu đáo, can th n. Riêng kh đc thì đ ng đ ng vô trách nhi m, vì loài kh theo ch đ đa thể. Loài báo b m khi sinh con, báo con không có lông và m m t đ c trong 15 ngày, nên báo m ph i chăm sóc và b o v con nh , đ ng th i b đàn tìm m t n i v ng v đê nuôi con, vì báo cha s ăn th t báo con khi đói. Nh ng ví đ i nh t v n là tình yêu con cái, n i loài chim cánh c t , chúa t c a m n bằng tuy t Nam C c, m t đ a danh l nh nh t hoàn c u. Đ chim con ra đ i và sinh t n, chim cha và chim m ph i thay phiên đ ng gi a bằng giá l nh l o , su t th i gian b n tháng r i, dùng b n thân mình đ p tr ng . Riêng loài V t Châu Á, m t loài thú đ c con ng i ca t ng nh t, vì tình m u t thiêng liêng b t di t, yêu th ng con cái h t m c, nên lúc nào cũng s n sàng l y thân mình , đ che ch con cái khi hi m nguy. Cũng do tình m u t thiêng liêng, nên các ác thú nh c p, s t , r n h mang m , s tr nên hung đ đ th ng, đ b o v con khi chúng sinh n . Đc bi t nh t n i loài g u, vì s g u cha ăn th t, nên g u m lúc nào cũng cõng nh trên l ng khi chúng m i ra đ i. Do tình thiêng đó, nên t c ng m i có câu : ‘ Hùm đ còn không n ăn th t con ‘.

Tháng bảy ti t tr i H Uy Di nh đã chuy n sang thu, s c n ng gió bi n và nh ng c n m a ph n b t ch t se mát, đã g i nh nh ng k ni m quê h ng c a m t th i x a xa n ng th m. ở đây, m i l n nh m , đ a con xa nhà l ng du kh h n, ch còn c ao l ng l , khóc c i mê t nh và b c v i lên con thuy n vi n x m ng m , đ nh m m t m ng vui t i t i nh th y con đang qu bên g i m năm nào.

M a ngâu muôn đ i, năm nào cũng đ m đ i l ng l . Ch c vì Ch c N -Ng u Lang đã quá vui m ng , cho nên ch c n rằng âm th m nu t l ? hay vì tháng bảy ngày r m xá t i vong nhân, ngày ma g p ng i, nên ai cũng t i bu n mà quên c i r ? ch riêng có con v i m , thì ngàn đ i xa bi t, dù trong đêm m a ngâu tháng bảy, đ a con vi n x đã ch y theo m a, mà gào to : ‘ m i, con c a me đã v ‘

‘ M đ con, con i đ ng khóc
m ru con, con i ng đ
m cõng con trên t m l ng g y
b m b m bay, bay v n theo mãi
b m b m bay, bay vào g i c ng
đ u trên mũi, mùi chu i chín cây
con b m b m l i c t cánh bay
đ u trên mũi, mùi th m mía ng t.. ’ ’

M t đ i t ng lê gót kh p sông h , n m đ v đ i h n h n, nay m i bi t, thì ra trong ki p nhân sinh, không có bài hát nào hay h n bài hát c a m bên nôi con th , dù r ng ch ng m y ai còn nh ti ng ru c a m .L n lên b x mà đi và đi mãi, ch riêng m l i v i dòng sông con n c r i ng g c, mà con v n ch a v

Vi t t Xóm C n H Uy Di
Tháng 8-2011